

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปีพุทธศักราช 2533 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น จากฉบับ พุทธศักราช 2521 มาเป็นหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) โดยมีหลักการสำคัญที่ทำให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาอาชีพหรือการศึกษาต่อ ตลอดจนเพื่อ เป็นการสนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ ก่อให้เกิดผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถและ ความถนัดของตนเองอีกด้วย (กรมวิชาการ, 2523 หน้า 3) นอกจากนี้จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดให้ทำประโยชน์ให้แก่สังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ เพียงพอที่จะเลือกตัดสินใจประกอบอาชีพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงานของตนเองและสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชนและการครองชีพได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคมจะเห็น ได้ว่าจากหลักการนี้มีความสอดคล้องกับความหมายและจุดประสงค์ของการแนะแนวในโรงเรียนดัง ความหมายที่ว่า "การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขานำตนเองได้" นั่นคือ นักเรียนสามารถ รู้จักพิจารณาวางแผนการศึกษา การประกอบ อาชีพ หรือการแก้ปัญหาของตนได้ เพื่อให้เขาสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเอง จะเห็นได้ว่า หลักสูตรดังกล่าวได้กำหนดให้โรงเรียนมีการจัดบริการแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวปัญหาส่วนตัวและสังคม เพื่อช่วยให้เป็นไปตามหลักการแนะแนวและบรรลุจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้ปรับปรุงมาจากพุทธศักราช 2521 ในหลักสูตรให้มีคาบกิจกรรม แนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน แต่จะ ไม่มีหน่วยการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าไม่มีหน่วยการเรียนรู้ทางโรงเรียนต้องจัดให้มีชั่วโมงเรียน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของบริการแนะแนวที่ว่าบริการแนะแนว เป็นส่วนช่วยเสริมทางการศึกษา การสอนกิจกรรมแนะแนวนั้น เป็นการสอนที่ได้รับการบรรจุให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ หลักสูตรตั้งแต่การศึกษา 2521 แล้ว แต่ยังพบว่าในการปฏิบัตินั้น โรงเรียนบางแห่งก็ยังใช้ชั่วโมง กิจกรรมแนะแนวที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยนำชั่วโมงนี้ไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น

บางโรงเรียนไม่เคยใช้ชั่วโมงกิจกรรมแนะแนวเลย เพราะเชื่อว่าไม่มีประโยชน์ (พรรณราย ทรัพย์ประภา, 2529 หน้า 1) นอกจากนี้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นช่วงที่นักเรียนเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เด็กวัยรุ่นอารมณ์รุนแรงผิดปกติ ไม่คงที่ ต้องการความรัก ความเห็นใจจากผู้ใหญ่ ในปัจจุบันเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มักมีปัญหาด้านการปรับตัวและการเลือกประกอบอาชีพ ตลอดจนปัญหาด้านการเรียน และหากใช้วิธีการแก้ปัญหาไม่ถูกต้องเหมาะสม เช่น ปรับตัวเข้ากับเพื่อนต่างเพศไม่ได้ ไม่รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ก็อาจจะส่งผลต่อพฤติกรรมที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้นถ้าโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอน หรือมีการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ไม่ดี ต่างคนต่างทำงาน ไม่มีการประสานกัน และจัดไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และธรรมชาติของเด็ก นักเรียนก็จะไม่ได้รับประโยชน์จากการจัดสิ่งเหล่านั้น โรงเรียนใดที่มีการจัดระบบงานแนะแนวที่ดี มีครูแนะแนวที่สอนกิจกรรมต่าง ๆ ใหม่ ๆ ที่ได้ค้นคว้าหาความรู้มา นักเรียนก็จะสนุก และได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้การสอนกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนมีจุดอ่อนที่วิชานี้ไม่มีการประเมินผลออกมา เป็นคะแนน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนขาดแรงจูงใจที่จะเข้ามาเรียนในชั่วโมงนี้ และยิ่งไปกว่านั้น ถ้าหากอาจารย์ผู้สอนกิจกรรมแนะแนวไม่เต็มใจจะสอน หรือขาดศิลปะในการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอีกด้วยแล้ว ก็ยังทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายมากยิ่งขึ้นไปอีก (พรรณราย ทรัพย์ประภา, 2529 หน้า 3)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากิจกรรมแนะแนวกลายเป็นวิชาที่ถูกมองข้ามและละเลยในหลาย ๆ โรงเรียน วิชากิจกรรมแนะแนวแทบจะไม่มี ความหมายเลยในความรู้สึกของนักเรียนและครูแนะแนวเองก็ตาม ยิ่งถ้าเป็นนักเรียนระดับชั้นที่ใกล้จะจบหลักสูตรจะต้องตัดสินใจในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การปรับตัว ถ้าโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเหล่านี้อย่างจริงจัง ก็จะสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ ดังนั้นผู้ศึกษาซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ได้ทำการสอนกิจกรรมแนะแนวในคาบแนะแนว จึงมีความเห็นว่าครูที่ทำการสอนกิจกรรมแนะแนวในคาบแนะแนวทั้งหลาย น่าจะได้ตระหนักและตื่นตัวว่าควรจะมีการจัดการเรียนการสอนอย่างไรที่จะสอดคล้องตามสภาพปัญหา ความต้องการและธรรมชาติของเด็กนักเรียน น่าจะได้มีการสำรวจความเข้าใจความรู้สึกความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวในคาบแนะแนว โดยรวมว่ามีความคิดเห็นต่อกิจกรรมในคาบแนะแนวเป็นอย่างไร ชอบไม่ชอบ น่าสนใจไม่น่าสนใจ ตลอดจนจัดกิจกรรมสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนหรือไม่

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อกิจกรรมแนะแนวในวิชาแนะแนว เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง

ตลอดจนพัฒนาการเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมแนะแนวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อกิจกรรมในวิชาแนะแนว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนบ้านป่าคาแม่เงินสามัคคี อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2540 โดยแยกตามเพศของนักเรียน

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการสอนกิจกรรมในวิชาแนะแนวของนักเรียน
ดังกล่าว

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนบ้านป่าคาแม่เงินสามัคคี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2540 จำนวน 117 คน

2. การศึกษาค้นคว้านี้ มุ่งที่จะศึกษาความคิดเห็นต่อกิจกรรมในวิชาแนะแนว ของนักเรียน โดยครอบคลุมเนื้อหากิจกรรมแนะแนวในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนบ้านป่าคา แม่เงินสามัคคี อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2540 จำนวน 117 คน
2. ความคิดเห็น เป็น ความเชื่อ ความคิด ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะ เป็นการลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่ ความคิดเห็นของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อเท็จจริง (facts) โดยจำแนกองค์ประกอบความคิดเห็นไว้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม
3. วิชากิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดขึ้น หรือจัดสอนในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยจัดให้ 1 คาบต่อสัปดาห์ ใช้เวลา 50 นาที ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)
4. ความคิดเห็นต่อวิชากิจกรรมในวิชาแนะแนว หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น และความโน้มเอียงของบุคคลที่จะมีปฏิกิริยาต่อกิจกรรมในวิชาแนะแนว ตามประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มาในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว ซึ่งประสบการณ์และการเรียนรู้บุคคลจะต้องมีการเตรียมตัว หรือความพร้อมที่จะสนองตอบต่อวิชากิจกรรมแนะแนวในทิศทางหนึ่งทิศทางใด ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านการศึกษา

3.2 ด้านอาชีพ

3.3 ด้านปัญหาส่วนตัวและสังคม

ประโยชน์ที่รับจากการศึกษา

ประโยชน์ที่รับจากการศึกษาค้างนี้

1. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมในวิชาแนะแนวของนักเรียน โดยแยกตามเพศของนักเรียน
2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้างนี้ เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน วิชากิจกรรมแนะแนวให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อวิชากิจกรรมแนะแนว